

HET ALLERBESTE UIT DE ZOETE INVAL

HET ALLERBESTE UIT
de
zoete
inval

VOORAF

De allereerste uitzending van De Zoete Inval moet, afgaand op mijn agenda van dat jaar, op zaterdag 12 mei 1990 geweest zijn. Ik presenteerde de maanden daarvoor voor Radio2 een sportprogramma op zaterdagvoormiddag. Maar qua timing zat dat helemaal niet goed. Alle sport had plaats in het weekend, dus ik kon niets anders dan vooruitblikken op voetbal of wielrennen, nooit terugblikken. Dat werkte gewoon niet, ik vond dat het beter kon.

Ik werkte dus zelf een concept uit voor een heel ander programma op dat tijdstip, ik bedacht ook zelf de titel. Ik stapte daarmee naar Ward Op de Beeck, de vader van journalist en schrijver Johan, die toen directeur was bij Radio2. Ik zei hem 'geef me astublieft de kans om een proefprogramma te draaien, een leuke quiz met wat vragen en bekende panelleden. Ik garandeer u dat het beter gaat scoren dan dat sportprogramma'. Ik mocht dat proefprogramma maken, met – voor zover ik nog weet – Margriet Hermans (toen al!), Frank Dingenen en Frank Deboosere. Dat werd goed bevonden en in mei 1990 mochten we beginnen, het werd meteen een luistercijferhit. We zaten in het begin meteen na het toen zeer geliefde Te Bed Of Niet Te Bed met Jos Ghysen en voor wat toen nog de BRT Top 30 heette. Kort na onze start werd Te Bed Of Niet Te Bed vervangen door Ochtendkuren met Dirk Somers en Luc Verschueren, ook al zo populair. Die formule – eerst een plezierig praatprogramma, dan De Zoete Inval en dan de Radio2 Top30 – bestaat nog altijd, met tegenwoordig Radio2 Weekwatchers van Ruben Van Gucht als gangmaker.

In september 1990 stapte ik over naar VTM, wat nogal wat rumoer veroorzaakte. Ik heb toen zowel aan Piet Van Roe, directeur radio van de openbare omroep, als aan Guido en Mike van VTM gevraagd of het goed was dat ik radio bleef maken bij de BRT en tegelijk televisie voor VTM. Dat bleek voor hen geen probleem!

De Zoete Inval liep eerst tot 2003 waarna de VRT besliste om het programma stop te zetten. Ik begreep toen niet zo goed waarom, want de luistercijfers waren nog altijd zeer goed! Maar verder maakte ik er geen zaak van. Ik was ook niet bepaald op zoek naar werk, ik zat toen in een rollercoaster van programma's die ik presenteerde, zowel voor radio als voor televisie.

Tien jaar later vroeg men mij om De Zoete Inval te laten herrijzen. Ik was daar onmiddellijk voor te vinden, en op 9 februari 2013 begonnen we opnieuw, tot vandaag. In 2024 vierden we de duizendste uitzending! En het programma is nog altijd even populair, zoals ook Radio2 nog steeds veruit de populairste radiozender in Vlaanderen is, met een straat voorsprong, werkelijk uniek in Europa. Een luistercijfer van tegen het miljoen luisteraars is geen uitzondering.

Al die tijd zat ik dus op de presentatiestoel van De Zoete Inval. Ik geloof dat ik me één keer heb moeten laten vervangen, omdat ik in het buitenland zat. Maar verder ben ik dus in totaal 25 jaar trouw op post geweest, en met heel veel plezier. Meestal draaide het programma het hele jaar door op zaterdagochtend, behalve in de zomermaanden. Enkele jaren is er een beurtrol geweest met De Rechtvaardige Rechters met Jo Van Damme.

In het begin zonden we het programma live uit. Ofwel vanuit een van de regionale radiostudio's, meestal Hasselt of Gent, ofwel – in de warmere maanden – aan de kust op een soort van podium op wielen. De voorbije jaren waren we vooral te gast in de radiostudio's van Leuven en Gent. Gaandeweg was de uitzending niet langer live, wat toeliet om soms drie programma's op een dag op te nemen. Dat we opnamen voor een livepubliek is wel altijd gebleven. De insteek van het programma heeft de reacties van een publiek nodig: lachen met de grappen, maar ook ontgoocheling als een vraag net niet op tijd beantwoord geraakt. Dat inspireerde Radio2 om in 2025 de opnames van het programma naar culturele centra te brengen. Dus trokken we dit jaar naar

Wemmel, Puurs, Bierbeek, Herzele, Zele, Waregem, Bree, Leuven, Geraardsbergen, Genk, Bilzen, Aartselaar... Dat is typisch Radio2: wij gaan naar het publiek toe, het contact met onze luisteraars is zo belangrijk.

Heel in het begin kwamen alle vragen van luisteraars. Die stuurden die dan in op de beroemde gele briefkaarten van toen. Sommigen van die inzenders nodigden wij uit in de studio om zelf de vraag te komen stellen. Later is het eerder een mix geworden van vragen van luisteraars en vragen van een redactie van Radio2 aan wie ik zelf ook suggesties doe.

Lange tijd is het zo geweest dat als het panel het juiste antwoord raadde, er een bedrag naar een goed doel ging. Nu, eigenlijk was het belangrijker voor dat goede doel om eens in de aandacht te komen van bijna een miljoen luisteraars dan om dat bedragje te ontvangen. Heel veel van die organisaties stuurden ons achteraf ook een bedankbrief, gewoon omdat ze zo uitgebreid in het programma aan bod waren gekomen.

In die 25 jaar zijn er vele tientallen verschillende panelleden geweest. Margriet Hermans is sowieso degene die er het meest bij was, zij is als het ware de koningin van het Zoete Inval-panel, ook Koen Crucke werd een vaste waarde. Verder houden we van afwisseling, dat kunnen artiesten zijn, comedians, acteurs, sportmensen, maar ook politici en professoren zijn al te gast geweest, van Wendy Van Wanten tot Herman De Croo, van Wesley Sonck tot Annemie Struyf, van Sven de Leijer tot Herman Verbruggen, van Jan Verheyen tot Jacques Vermeire, van Dominique Van Malder tot Erhan Demirci. Het criterium is eigenlijk: durf je je te smijten, kom je goed uit je woorden, ben je spontaan, kan je al eens grappig en alert uit de hoek komen? De moeilijkste categorie is eigenlijk die van de acteurs, omdat zij het gewoon zijn om met een vast script te werken. Die moeten dan bij ons plots volkomen gaan improviseren, want de gasten krijgen niets over de vragen te horen voor de opname begint.

De vragen kunnen over alles gaan: geschiedenis, aardrijkskunde, biologie, showbusiness, maar zeker ook vragen met een hoog huis-tuin-en-keuken-gehalte, zoals hoe krijg je dat soort vlekken weg of wat doe je tegen de griep? Als we ons publiek tussendoor ook een beetje kunnen informeren over iets, dan laten we dat niet liggen. Uiteindelijk weegt de essentie van het programma door: je hoeft helemaal geen grote kennis of dure diploma's te hebben om te kunnen meespelen. Bij De Zoete Inval, zoals ook met dit boek, zijn alle spelers gelijkwaardig, zolang je maar goede vragen stelt en goed kan raden. En als het antwoord wat te moeilijk blijkt, kan de moderator tips geven, zoals ik zelf ook doe in het programma.

Ik besef dat wel, hoe bijna een miljoen Vlamingen op zaterdagochtend mee aan het quizzen zijn. Dat is zo'n moment dat veel mensen de auto wassen, of een klus doen in de tuin, of naar de supermarkt rijden. Als ik zelf toevallig in de auto zit op zaterdag tussen 10 en 11 en naar het programma luister, zie ik soms hoe mensen in een andere auto echt wachten met uitstappen tot ze het antwoord op de vraag hebben gehoord. Ooit, in Eeklo, zag ik een vrouw in een auto naast mij lachen met een grap in het programma toen ze plots zag dat ik in de auto naast haar zat en evenzeer aan het lachen was. Haar verwondering! Normaal, want ze kon er natuurlijk niet bij dat ze mij op de radio hoorde, en dat ik toch in die auto naast haar zat...

De sterkte van het programma is de humor, de laagdrempeligheid van de vragen en ook dat je niet noodzakelijk van tien tot elf alle vragen moet horen. Je kan, tussen je klussen en je winkelbezoekjes door, ook gewoon af en toe een vraag meepikken. Ook kun je het programma uitgebreid beluisteren op Radio Bene en als podcast via VRT Max.

Een programma als De Zoete Inval maak je natuurlijk niet alleen. Ik wil daarom benadrukken dat er ook credits moeten gaan naar mijn medewerkers, producers Sonny Vanderheyden en Steve De Smedt, redacteurs Cara Cobbaert en Fabio Van Hoorebeke, onze technische

ploeg en natuurlijk de vele, vele panelleden die zich graag wilden smijten om dit programma mee tot een succes te maken. Ook dank aan de directie van Radio2 en Rino Ver Eecke die blijven geloven in dit radio-format.

De Zoete Inval heeft een soort van tijdloosheid. Alleen De Pré-Historie, dat al loopt van 1984, is ouder dan De Zoete Inval op de radio. Dat is geen toeval. Er zit gewoon geen sleet op. En zolang Radio2 ermee verder wil en ik voel me fris en energiek genoeg om het te presenteren, ga ik ook gewoon door. Voor nog eens tien jaar? Wie weet...

Luc Appermont

1.

In 1965 werd de Nederlandse wielrenner Piet Rentmeester gefeliciteerd na een dopingcontrole. Hoe kwam dat?

Hij bleek... zwanger te zijn.

Rentmeester groeide op in een Zeeuws boerengezin. Hij fietste als profwielrenner tussen 1959 en 1966 geen onaardig palmares bij elkaar. Zo won hij Kuurne-Brussel-Kuurne en Parijs-Camembert. Maar hij kon de grote verwachtingen nooit écht waarmaken en hij stopte al met koersen op zijn 28e. Hij opende een groothandel in sportartikelen in Yerseke en vergaarde daarmee een groot fortuin, waardoor hij al op zijn 42e kon gaan rentenieren. Hij overleed in 2017.

In 1965 dook in de Franse sportkrant *L'Équipe* het bericht op dat de urine van Rentmeester bij een dopingcontrole had aangetoond dat hij... zwanger zou zijn. Waarna uiteraard werd vermoed dat hij de urine van een vrouw (zijn vrouw?) had ingeleverd.

Rentmeester heeft dit altijd ontkend. In 1965 zouden dopingcontroles helemaal nog niet getest hebben op het zwangerschapshormoon. Niettemin torste hij vele jaren de bijnaam 'de zwangere wielrenner'.

2.

Wat is er zo bijzonder aan de twee Schotse eilanden Westray en Papa Westray?

De vliegroute tussen Westray en Papa Westray is de kortste ter wereld.

De Orkney Islands vormen een groep van 200 eilandjes in het noordoosten van Schotland. Slechts twintig ervan zijn bewoond. Twee van die eilanden zijn Westray (goed voor 480 inwoners) en Papa Westray (volgens de laatste telling 74 inwoners rijk). Het woordje 'Papa' verwijst naar de monniken die hier ooit kwamen leven als kluizenaars.

De Schotse vliegmaatschappij Loganair biedt sinds 1967 dagelijkse vluchten over en weer aan. Ticketprijs heen en terug: zo'n 8 euro. Aangezien beide eilandjes slechts 2,7 kilometer van elkaar verwijderd zijn, duurt de gemiddelde vlucht... maximaal anderhalve minuut. Het record is 53 seconden. Daarmee is dit de allerkortste regelmatige vliegroute ter wereld.

De meeste passagiers zijn archeologen die de neolithische sites op Papa Westray gaan bezoeken en inwoners van Papa Westray die op Westray een arts willen consulteren. Er vaart ook een ferry van het ene eiland naar het andere, maar die overtocht duurt 25 minuten.

3.

Kim Jong-il, de vader van Kim Jong-un, stond bekend als een dictator in Noord-Korea. Maar hij had nog andere 'kwaliteiten'. Welke?

Hij schreef zes opera's.

Kim Jong-il werd in 1942 in een Russisch legerkamp geboren als zoon van Koreaanse revolutionairen die naar Rusland gevlucht waren. Jaren nadat Noord-Korea zich had afgesplitst van Zuid-Korea, werd hij in 1994 alleenheerser van het communistische land. Hij kreeg daarbij een goddelijke status. Hij overleed in 2011 en werd opgevolgd door zijn zoon, Kim Jong-un, al even dictatoriaal en goddelijk als zijn vader.

Kim Jong-il hield er enkele merkwaardige 'hobby's' op na. Zo was hij gek op Amerikaanse films en bezat hij een collectie van 20.000 videotapes en dvd's. Hij had 10.000 flessen dure Franse wijn in zijn kelder liggen en liet zijn 'slaven' kaviaar halen uit Iran, varkensvlees uit Denemarken en mango's uit Thailand. Hij verwekte minstens acht kinderen bij minstens vijf vrouwen. Hij was gek op NBA-basketbal en zag alle wedstrijden van Michael Jordan. Het merkwaardigste is misschien nog dat hij zes opera's componeerde in twee jaar tijd. Hij schreef er in 1974 ook een boek over: *On the art of opera*. Hij verwierp daarin de klassieke Europese opera als 'anti-revolutionair'.

4.

Er bestaat een speciaal middeltje om een boeket snijbloemen langer fris te houden. Welk?

Viagra houdt bloemen langer recht!

Het medicijn sildenafil staat bekend onder de merknaam Viagra. Oorspronkelijk werd sildenafil gebruikt bij hartproblemen, maar toevallig ontdekte men dat de blauwe pilletjes ook erecties bij mannen stimuleren.

Minder geweten is dat Viagra ook helpt om verse snijbloemen langer recht te houden. Als je 1 of 2 milligram toedient aan het water in een vaas, zullen de meeste bloemen enkele dagen langer fris blijven dan anders. Een pilletje bevat normaal 50 milligram, dus het is zaak om goed af te wegen...

Snijbloemen laten hun kopjes na verloop van tijd hangen omdat ze door verdamping het vocht sneller kwijtspelen dan ze het kunnen opnemen. Door de Viagra kunnen de planten echter langer hun vocht ophouden. Viagra vermindert de uitstoot van ethyleen in snijbloemen, de stof die verantwoordelijk is voor de groei en het afsterven van planten en het rijp en overrijp worden van vruchten.

Er zijn ook natuurlijker middeltjes om bloemen langer vers te houden, zoals je bloemen lauw water geven en de stelen van bloemen schuin afsnijden.

5.

Waar komt eigenlijk het woord 'flauwekul' vandaan?

Van een buidel die mannen rond hun kruis droegen.

In de 15e en 16e eeuw was bij vooraanstaande Europese figuren de *braguette* in de mode. Dat was een driehoekige zak of buidel – ook wel kulzak of schaambuidel genoemd – die mannen voor hun kruis droegen. Het woord 'kul' kwam van het Latijn 'culleus', een lederen zak om vloeistof in te bewaren.

Om de kulzak meer vorm te geven, vulden de mannen die vaak op met paardenhaar. Want: hoe groter de kul, hoe mannelijker de uitstraling. Een goedgevulde kulzak was dus een soort van viriel statussymbool. Je kon er trouwens ook spullen in bewaren, zoals geld en zelfs etenswaren. Afhankelijk van wat je je kon veroorloven, was de braguette gemaakt van stof, leder of zelfs metaal.

Liep je echter rond met een kleine of weinig gevulde braguette/kul, dan had je dus een 'flauwe kul'.

6.

Wat kunnen roodharigen dat mensen met blond of donker haar niet kunnen?

Roodharigen maken hun eigen vitamine D aan.

Vitamine D is een belangrijke bron om ons vrolijk en fit te voelen. Een tekort kan hartziekten, osteoporose, een hoge bloeddruk en depressie veroorzaken. Vitamine D komt hoofdzakelijk van de zon, maar kan, bijvoorbeeld in de donkere maanden van het jaar, aangevuld worden door pillen.

Roodharigen hebben vaak een heel lichte huid, die snel verbrandt. Ze kunnen dus niet lang in de zon zitten zonder te verbranden. Het gevolg is dat hun lichaam onvoldoende vitamine D opneemt. Gelukkig heeft de natuur hun een genetisch voordeel gegeven: roodharigen hebben het vermogen om zelf vitamine D aan te maken in hun lichaam zodra ze even worden blootgesteld aan licht.

Roodharigen maken maar 2% uit van de wereldbevolking. Ze wonen vooral in noordelijke gebieden, zoals Schotland en Ierland. Bekende *gingers* zijn o.a. Ed Sheeran, prins Harry, Rupert Grint (Ron Wemel in de Harry Potter-films), Boris Becker, André van Duin, Vincent van Gogh en Julianne Moore.

7.

In het Henry Ford Museum in Detroit kan je een bijzonder proefbuisje gaan bekijken. Wat is er zo bijzonder aan?

Het bevat de laatste adem van uitvinder Thomas Edison.

Thomas Edison en Henry Ford waren heel goede vrienden. Edison was een Amerikaanse uitvinder die een grote rol speelde in de ontwikkeling van elektrische verlichting, telegrafie en cinema en die zijn vriend Henry hielp bij de uitbouw van zijn autofabricage. Ford produceerde de eerste auto's vanaf het einde van de 19e eeuw, hij was ook de uitvinder van de lopende band.

Edison leed aan diabetes. Op 18 oktober 1931, op zijn 84e, overleed hij thuis in West Orange, New Jersey. Maar voor hij zijn laatste adem uitblies, ving zijn zoon Charles die op in een proefbuisje, op vraag van Henry Ford.

Het afgesloten proefbuisje wordt tot vandaag nog altijd bewaard in het Henry Ford-museum in Dearborn, Michigan. Dat museum stelt nog wel meer unieke zaken tentoon, zoals de auto waarin John F. Kennedy vermoord werd in Dallas in 1963, de schommelstoel waarin Abraham Lincoln in 1865 werd doodgeschoten, en de autobus waarin de zwarte Rosa Parks in 1955 werd gearresteerd omdat ze weigerde haar plaats af te staan aan blanken.

8.

Twee zakdoeken en een elastiek hebben voor heel wat mensen het leven makkelijker gemaakt. Waarom?

Het werd het prototype van de eerste bh.

Eeuwenlang droegen vrouwen vooral korsetten om hun boezem te ondersteunen. Die 'stijve keurslijven' waren niet altijd zo vrouwvriendelijk, want soms pijnlijk om te dragen.

In het begin van de 20e eeuw kwamen in Parijs enkele comfortabelere en meer draagbare korsetten op de markt. Maar het was de Amerikaanse Mary Phelps Jacob die in 1914 een patent nam op de eerste 'moderne bh'. Ze noemde die een *brassière*, later verkort tot het Engelse *bra*. Haar prototype uit 1913 was een bh gemaakt van twee zakdoeken en een elastiek.

Phelps Jacob richtte een bh-fabriek op onder de naam Caresse Crosby. Haar uitvinding sloeg echter niet meteen aan en ze verkocht het patent voor 1500 dollar aan The Warners Brothers Corset Company, die er de volgende decennia miljoenen dollars mee verdiende.

De flamboyante Phelps had verder een luxueus leven met tal van minnaars. Ze schreef, woonde overal in de wereld, ondersteunde kunstenaars en stierf in haar kasteel in Rome in 1970.

9.

Wat is er zo bijzonder aan je middenvinger?

De nagel van je middenvinger groeit sneller dan de andere.

Elke vingernagel groeit in zijn eigen tempo. Gemiddeld komt er 2 à 4 millimeter per maand bij. Als vuistregel geldt: hoe langer het laatste kootje van je vinger, hoe sneller de nagel groeit. De nagel van je wijsvinger groeit dus sneller dan die van je pink. Je duimnagel groeit het traagst, want je duim heeft een kootje minder. En de nagel van je langste vinger, je middenvinger, groeit dus het snelst.

Je nagels groeien overigens sneller in de zomer dan in de winter. Ze groeien ook sneller als je jonger dan dertig jaar bent en als je zwanger bent. En teennagels groeien zeker drie keer langzamer dan vingernagels.

Bij mannen is de ringvinger doorgaans beduidend langer dan de wijsvinger, bij vrouwen is dat vaak niet zo. Vaak wordt beweerd dat mannen met lange wijsvingers virieler zouden zijn of dat de lengte van je vingers iets zou zeggen over je persoonlijkheid en intelligentie, maar daar is vooral veel discussie over. Dat de middenvinger ongeveer altijd je langste vinger is, dat staat vast.

10.

De postbussen in Frans-Polynesië zien er een beetje speciaal uit. Waarom?

Ze hebben daar aparte postbussen voor stokbroden.

Frans-Polynesië is een eilandengroep in de Stille Oceaan. Officieel is dit exotische stukje Frankrijk een *collectivité d'outre-mer*. Dat betekent dat het gezag er gedeeld wordt tussen moederland Frankrijk en de Polynesiërs. Het bekendste eiland is Tahiti.

Door de sterke Franse invloed is het stokbrood, de baguette, er een begrip. Bakkers leveren de broden in speciaal daarvoor gemaakte 'postbussen', gemaakt van hout of metaal. Die zien er een beetje uit als langwerpige vogelhuisjes met de opening naar voren, net groot genoeg om een baguette bescherming te bieden tegen een zeldzame regenbui. Ze staan niet bij de mensen thuis, maar op centrale plaatsen langs de weg. Wanneer de bakker ze daar aflevert, toetert hij even, waarna hij wegrijdt. Het gebruik is de voorbije jaren wel afgenomen...

De baguette is sinds 2022 trouwens door de UNESCO erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Naast de baguette verkopen Franse bakkers meestal ook de kortere *petits pains* (wat wij 'broodjes' zouden noemen), *flûtes* (die wat breder en zwaarder zijn dan de klassieke baguettes) en *ficelles* (die dunner zijn).

